

สมรรถนะการพยาบาลข้ามวัฒนธรรมของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลกรุงเทพภาคตะวันออก*

Transcultural Nursing Competency among Professional Nurses

in Bangkok Hospital, Eastern Region*

นราตรี อภิชัยเจริญ, พย.ม. (การบริหารการพยาบาล) ¹

Naratree Apichaijaroen, M.N.S. (Nursing Administration) ¹

อารีรัตน์ ขำอยู่, D.S.N. (Nursing Administration) ²

วสนวี เตียววิเศษ, Ph.D. (Nursing) ³

Areerut Khumyu, D.S.N. (Nursing Administration) ²

Wanee Deoisres, Ph.D. (Nursing) ³

Received: April 9, 2020 Revised: May 12, 2020 Accepted: May 17, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบเปรียบเทียบ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะการพยาบาลข้ามวัฒนธรรมของพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงาน และทัศนคติต่อการดูแลผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลกรุงเทพภาคตะวันออก จำนวน 292 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามทัศนคติต่อการดูแลผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม มีค่าความเชื่อมั่น .92 และแบบประเมินสมรรถนะการพยาบาลข้ามวัฒนธรรม มีค่าความเชื่อมั่น .92 เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน 2561 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน one-way ANOVA และ independent t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) พยาบาลวิชาชีพมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการพยาบาลข้ามวัฒนธรรมโดยรวมในระดับมาก ($M = 3.61$, $SD = .40$) 2) พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการพยาบาลข้ามวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน และ 3) พยาบาลวิชาชีพที่มีทัศนคติต่อการดูแลผู้รับบริการต่างวัฒนธรรมแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการพยาบาลข้ามวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 13.584$, $p < .001$)

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารทางการพยาบาลควรมีการพัฒนาพยาบาลวิชาชีพให้มีสมรรถนะการพยาบาลข้ามวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการดูแลผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม

คำสำคัญ: สมรรถนะการพยาบาลข้ามวัฒนธรรม พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลกรุงเทพภาคตะวันออก

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

* Master's Thesis of Nursing Science Program in Nursing Administration, Faculty of Nursing, Burapha University

¹ มหำบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Master, Program in Nursing Administration, Faculty of Nursing, Burapha University

¹ ผู้เขียนหลัก (Corresponding author) E-mail: naratree.ac@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา: อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

² Assistant Professor, Faculty of Nursing, Burapha University: Major Advisor

³ รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี: อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

³ Associate Professor, Faculty of Nursing, Rambhai Barni Rajabhat University: Co-advisor

Abstract

This descriptive comparative research aimed to describe the transcultural nursing competency and to compare the transcultural nursing competency in terms of work experience and attitude toward taking care of culturally diverse clients among professional nurses. The samples consisted of 292 professional nurses working in Bangkok Hospitals, eastern region. The research instruments included the demographic questionnaire, the attitude toward taking care of culturally diverse clients questionnaire with the reliability of .92, and the transcultural nursing competency assessment form with the reliability of .92. Data were collected from March to April, 2018. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA, and independent *t*-test.

The research results revealed that 1) the overall mean score of transcultural nursing competency of professional nurses was at a high level ($M = 3.61, SD = .40$); 2) professional nurses with different work experiences had no different mean scores of transcultural nursing competency; and 3) professional nurses with different attitudes toward taking care of culturally diverse clients had statistically significant different mean scores of transcultural nursing competency ($t = 13.584, p < .001$).

This research suggests that nursing administrators should promote transcultural nursing competency as well as enhance attitude toward taking care of culturally diverse clients among professional nurses.

Keywords: Transcultural nursing competency, Professional nurse, Bangkok Hospitals, eastern region

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีผู้รับบริการสุขภาพชาวต่างชาติ จากประเทศต่าง ๆ มากกว่า 100 ประเทศ จากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ประการแรก คือ การมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพของเอเชีย (พ.ศ. 2547-2551) และมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องมาจนถึงรัฐบาลยุคปัจจุบัน ทำให้ผู้รับบริการชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการสุขภาพเพิ่มมากขึ้น โดยมีผู้รับบริการชาวต่างชาติมารับบริการในปี พ.ศ. 2556 รวม 1.40 ล้านครั้ง ซึ่งเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 22 เมื่อเทียบกับช่วง 2 ปีก่อนหน้า (กรมส่งเสริมการส่งออก และกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2556) และประการที่ 2 คือ นโยบายประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community [AEC]) พ.ศ. 2558 ทำให้องค์กรที่เกี่ยวข้องในการให้บริการสุขภาพจำเป็นต้องเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงาน เพื่อรองรับการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

วิชาชีพการพยาบาลมีความเกี่ยวข้องกับนโยบายประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเป็นวิชาชีพที่ได้รับผลกระทบด้านต่าง ๆ เช่น มีผู้รับบริการชาวต่างชาติเพิ่มมากขึ้น มีผู้ร่วมวิชาชีพต่างชาติเพิ่มมากขึ้น ปัญหาสุขภาพของผู้รับบริการ

เปลี่ยนแปลงไป ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการเปลี่ยนแปลงไป สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ผู้ให้บริการสุขภาพจำเป็นต้องมีการปรับตัว เพื่อสามารถให้บริการแก่ผู้รับบริการชาวต่างชาติที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและทันต่อความต้องการที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะพยาบาลซึ่งเป็นบุคลากรที่มีสุขภาพที่ดีมีโอกาสใกล้ชิดกับผู้รับบริการมากที่สุด ต้องมีการสื่อสารและให้การดูแลผู้รับบริการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการดูแลผู้รับบริการที่ต่างเชื้อชาติ ต่างภาษา และต่างวัฒนธรรมนั้น ย่อมแตกต่างจากการดูแลผู้รับบริการชาวไทย ด้วยเหตุนี้ พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในการให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการชาวต่างชาติ (“องค์ความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน,” 2556)

Leininger (2001) กล่าวว่า พยาบาลพบกับปัญหาความหลากหลายของจริยธรรม ศีลธรรม จิตวิญญาณ การเมือง และกฎหมาย พร้อมกับมีการใช้เทคโนโลยีด้านสุขภาพและความปลอดภัยของชีวิตเพิ่มขึ้น พยาบาลจำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นการจัดการพยาบาลต่างวัฒนธรรม ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมอาจทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาจากการให้บริการ เช่น ปัญหาการสื่อสาร การสัมผัส สีหน้า อารมณ์ ปัญหาด้านเวลา